

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Ігор ЖУРБА**, 1992 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 році Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за ОКР магістр, спеціальність – Соціологія.

У 2024 році був зарахований до аспірантури ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за спеціальністю 052 – Політологія.

Працює на посаді асистента кафедри політології і міжнародних відносин ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 052 – Політологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом № 125-ОД Вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Лубни, Полтавської обл.) від 26.09.2025 року, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – **Світлани ВОВК**, доктора політичних наук, професора, проректора з науково-педагогічної роботи, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рецензент –

Олени МЕЖЕНСЬКОЇ, кандидата політичних наук, доцента, доцента кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Офіційних опонентів –

Світлани НАУМКІНОЇ, доктора політичних наук, професора, завідувача кафедри політичних наук і права, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Володимира СМОЛЯНЮКА, доктора політичних наук, професора, головного наукового співробітника, Воєнна академія імені Євгенія Березняка;

Василя КЛИМОНЧУКА, доктора політичних наук, професора, професора кафедри політології, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

на засіданні «20» листопада 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки Ігорю ЖУРБИ на підставі публічного захисту дисертації «Сепаратизм як соціально-політична технологія в контексті російсько-української війни» за спеціальністю 052 – Політологія.

Дисертацію виконано в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Лубни Полтавської обл.), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник – **Антон БАДЕР**, доктор політичних наук, професор, в.о. директора навчально-наукового інституту історії соціальних і гуманітарних наук, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису згідно вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 15 наукових публікацій, зокрема: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 2 у співавторстві у періодичному виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 9 публікацій апробаційного характеру (матеріали конференцій та інші видання), серед них:

1. Bader A., **Zhurba I.**, Kladko A., Demchenko V., Rusanova M. War in the practice of functioning of different types of political systems. Війна у практиці функціонування різних типів політичних систем. *Revista AMAZONIA investiga*. April. 2023. vol. 12. Issue 64. С.331-339. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.64.04.35>

2. Nuzhna Y., Bader A., Kotelenets K., Novoskoltseva L., **Zhurba I.** Subjective attitude as a key problem of social sciences: a philosophical and methodological analysis. *Synesis*. V. 15. n.4. 2023. С. 392-406. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/synesis/article/view/2820/3672>

3. **Журба І.** Сепаратизм і територіальна цілісність: конфлікт між принципами територіальної цілісності та правом на самовизначення. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. Випуск 1 (73). 2024. с.23-28. DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1\(73\)-3](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1(73)-3)

4. **Журба І.** Міжнародні актори та сепаратистські рухи: аналіз архітекtonіки підтримки. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2024. Випуск 54. С. 204-211. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.54.24>

У **дискусії** взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Світлана НАУМКІНА, доктора політичних наук, професора, завідувач кафедри політичних наук і права, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»:

1. На нашу думку, критерії відмежування близьких феноменів у прикладній частині потребують деякого уточнення. У розділі 1 переконливо розведено автономізм/регіоналізм, сецесію та іредентизм (Розділ 1.1, с. 31–41; Розділ 1.3, с. 73–87). Це підкріплено типологічною рамкою (зокрема, за А. Б'юкененом) і поясненням відмінностей іредентизму та індепендизму, що важливо для подальшого кодування емпіричних кейсів.

Разом з тим у Розділах 2–4, де наводяться приклади, цю диференціацію варто формалізувати у вигляді чітких операціональних критеріїв (ознаки та пороги для віднесення події/актора до відповідної підкатегорії), бажано у таблиці-«шпаргалці» або додатку з правилами кодування. Це зменшить ризик аналітичного «зсуву» між концептуальними дефініціями та емпіричною атрибуцією і посилить відтворюваність висновків. Додатково доречно було б обґрунтувати авторське тлумачення сепаратизму як «тонкої» ідеології (ядро норм самовизначення, нарратив травми, образ «ворожого центру») – як на рамку класифікації мотивів у кейсах.

2. Висвітлення питання про баланс позитивних і «негативних» (контрольних) кейсів потребує, на наш погляд, додаткового обґрунтування. Емпірична частина глибоко фокусується на «кримському сценарії» (*seize – legalise – consolidate*) та моделі «імітаційної держави» на Донбасі (Розділ 4.1, с. 175–194; Розділ 4.2, с. 194–210), що дозволяє деталізувати механізми легітимації окупації. Перевага цього підходу – аналітична щільність «позитивних» прикладів, де технологія реалізувалася. Водночас для підвищення пояснювальної сили моделі доцільно додати короткий порівняльний блок із «негативними» кейсами (регіони/періоди зі схожим набором передумов, але без переходу до сецесії/іредентизму). Така перевірка допоможе краще виділити необхідні та достатні умови запуску трифазної технології та зменшить ризик надмірної екстраполяції висновків, зроблених на матеріалі Криму та Донбасу. Аргументаційна база для цього вже підготовлена в самій роботі: через опис «кримського сценарію» і «імітаційної держави», який може слугувати шаблоном для зіставлення.

3. Додаткової уваги потребують метрики та процедурна відтворюваність цифрово-інформаційного блоку. Так, Розділ 3 докладно описує когнітивні інструменти, роль платформ і «конвеєр довіри», однак практичну релевантність посилює б винесення до додатків набору верифікованих метрик і мінімального протоколу вимірювання. Це забезпечить прозорість переходу від якісного опису до повторюваної кількісної оцінки в майбутніх кейс-стаді. Потрібний текстовий фундамент тут вже є (Розділ 3.1-3.3, с. 134-171).

Володимир СМОЛЯНИЮК, доктор політичних наук, професор, головний науковий співробітник, Воєнна академія імені Євгенія Березняка:

1. Дисертанту слід було звернути більшу увагу на законодавче забезпечення національної безпеки України в контексті протидії сепаратистським настроям і діям. Зокрема, слід було вказати на Закон України від 19.06.2003 р. «Про основи національної безпеки України», який був чинним до 2018 р. У Законі йшлося про «загрозу проявів сепаратизму в окремих регіонах України» лише в загальному контексті. У документі не були акцентовано вказані суб'єкти протидії сепаратистським проявам. Розігрування росією «сепаратистської карти» прийшлося на період дії цього Закону, який не став дієвим

інструментом послаблення сепаратистського потенціалу України, підживлюваного росією, а також забезпечення територіальної цілісності держави як одного з основних національних інтересів. На хибну практику розробки «законодавства заради законодавства», яка все ще залишається поширеною в Україні не лише у сфері національної безпеки, а й за її межами, варто було вказати на сторінках роботи.

2. У дисертації цілком правильно вказується на чотири регіони України (Крим, Донбас, Закарпаття, Буковина) та три проживаючі на цих територіях етнічні спільноти (росіяни, угорці, румуни), що пов'язані з етнічним сепаратизмом (С. 98). Серед них найнебезпечнішим для України був і залишається російський сепаратизм, що переконливо доведено в дисертації. Проте, аналізуючи сепаратистсько-орієнтовані дії рф, слід було вказати на цілеспрямоване стимулювання російською владою угорського сепаратизму, а також спроби Москви поширити сепаратистські настрої на польське населення й ліві політичні сили Молдови з метою «колективного розподілу» територіальних ресурсів України у випадку російської перемоги.

3. Дослідження додатково виграло б від загального (контурного) аналізу сепаратистських настроїв всередині самої рф, що стали особливо помітними під час російсько-української війни. Спроби України активізувати відцентрові настрої на Північному Кавказі, Далекому Сході, Сибіру, Уралі, північно-західних російських територіях (включно з Калінінградською областю) цілком можуть розглядатися крізь призму місцевого сепаратизму та засвідчувати намагання української сторони застосувати цю технологію як спосіб протидії російському гібридному наступу. Від застосування історичних назв на кшталт «Ічкерія», «Зелений Клин» або «Інгерманландія» дисертація лише виграла б.

4. Однією із найбільш важливих частин дисертації є її третій розділ «Сепаратизм як продукт інформаційного програмування суспільної свідомості в умовах гібридної війни» (С. 134-170). З точки зору політичної науки доречним було б вказати на домінування етатистського (державного) характеру інформаційних впливів росії на Україну в умовах війни, цілеспрямовану організацію російською владою інформаційних операцій (кампаній, провокацій), які мають державного координатора у вигляді міністерства цифрового розвитку, зв'язку і масових комунікацій рф та які опираються на розгалужений пропагандистський апарат. В Україні суб'єктом протидії російським інформаційним атакам у більшості випадків виступає громадянське суспільство. Тим більше, що органу виконавчої влади на кшталт «Міністерства інформаційної політики України» з 2019 р. не існує. Подібні міркування, накладені на шкалу «держава – громадянське суспільство», виглядали б доречними на сторінках дослідження із заявленої галузі знань.

5. На початку дисертації сформульовано одинадцять пізнавальних завдань, результати яких винесено на захист (С. 24-25). Структура дисертації чітко відповідає цим завданням, що слід вважати її позитивом. Проте таку кількість завдань можна вважати надмірною, оскільки деякі з них могли б бути об'єднані у змістовно ширші гносеологічні орієнтири..

Василь КЛИМОНЧУК, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.:

1. Часові межі та регіональна стратифікація емпірії. Доцільно винести в додатки стислу таблицю корпусу даних (фази 2014 та 2022–2025 окремо; регіональне покриття; платформи/джерела; обсяги вибірок; критерії включення/виключення). Це прибере можливу неоднозначність щодо змішування фаз та різних регіонів і підсилить відтворюваність висновків. Предметно це стосується підрозділу 2.3 (с. 117) та старту блоку 3.1 (с. 134).

2. Розведення причинності між «первинними детермінантами» та «інформаційними підсилювачами».

У розділі 2.1 (с. 91) і 2.2 (с. 104) артикульовано соціально-культурні чинники та архітектуру «п'ятої колони»; з 3.1 (с. 134) починається аналіз платформних механізмів. Рекомендуємо додати невелику схему причинності («детермінант → тригер → підсилювач → результат») для наочнішого представлення та чіткого розмежування базових причин і інформаційних підсилювачів..

3. Валідність поняття «імітаційна держава»: відмежувати від окупаційного військово-цивільного управління. Поняття «імітаційної держави» у розд. 4.2 (с. 194–210) подано змістовно (квазівладна модель із фасадними інститутами та зовнішнім контролем), однак доцільно чіткіше відмежувати його від класичного режиму окупаційного військово-

цивільного управління. Рекомендуємо в тексті зробити коротку дефінітивну вставку з критеріями розрізнення.

Олена МЕЖЕНСЬКА, рецензент, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології і міжнародних відносин, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»:

1. Певні сумніви викликає думка про операціоналізації «хитких соціальних сегментів» (Розділ 2). Поняття запроваджено переконливо, однак доцільно чіткіше визначити індикатори віднесення груп до цієї категорії (соціодемографічні параметри, порогові значення вразливості, вагові коефіцієнти для медійних/мережєвих впливів). Варто також, на нашу думку, винести до додатків елементи процедурної верифікації (корпус джерел, алгоритм відбору, словники кодування, показники надійності), що посилить відтворюваність результатів і спростить використання моделі у прикладних оцінках ризику.

2. Більш деталізованого розгляду, на наш погляд, потребує порівняльний аналіз «кримського сценарію» та «імітаційної держави» (Розділ 4). Реконструкція технологічної послідовності здійснена ґрунтовно, однак аналітичну силу моделі підвищило б систематичне зіставлення з близькими кейсами пострадянського простору (щонайменше у форматі короткої порівняльної таблиці стадій/інструментів). Доцільно також поглибити правовий компонент: співвіднести кожну фазу з релевантними нормами міжнародного права та національного законодавства (рамкові посилання без перевантаження тексту), що підсилить доказовість висновків щодо механізмів легітимації окупації.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ІД 11014 присуджує Ігорю ЖУРБИ ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 052 – Політологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____

Світлана БОБК

Підписую

Олена КАРАМАН

